

De mens is geen bouwpakket

LIJF EN LEED. GENEESKUNDE VOOR IEDEREEN. JAN VAN

GIJN. UITGEVERIJ ATLAS. ISBN 978 90 450 1685 6. € 29,95.

Een oudere man komt bij de neuroloog. Terwijl de man moeizaam gaat zitten, vraagt de neuroloog: 'Wat kan ik voor u doen?' Om direct te vervolgen met 'ik zie het al!' Terwijl zij een recept schrijft voor medicijnen tegen parkinson, vertelt de man dat hij zo graag weer op de fiets naar zijn volkstuintje zou kunnen. De neuroloog klopt hem joviaal op de schouder als ze hem tien minuten later uitlaat: 'Ik krijg u wel weer op de fiets'. Een jaar later zit de man in een rolstoel; de neuroloog zat er in de haast helemaal naast met haar diagnose. Hoogleraar neurologie Jan van Gijn heeft in *Lijf en leed. Geneeskunde voor iedereen* geen goed woord over voor specialisten die niet de tijd nemen zich te verdiepen in hun patiënten. Mensen naar huis sturen met een diagnose in 'potjeslatijn' – zoals fibromyalgie – of met de mededeling dat de patiënt 'niets mankeert' terwijl hij pijn heeft, zijn ook uit den boze. Onconventionele geneeswijzen moeten het eveneens ontgelden: Dr. Vogel, Jomanda, homeopathie, het is allemaal kwakzalverij. Toch valt er iets van deze geneeswijzen te leren: ze kijken naar lichaam én geest. De reguliere geneeskunde doet dat dankzij de enorme specialisatie niet (meer). Specialisten beschikken weliswaar over aanzienlijke kennis, maar, betoogt Van Gijn, de mens is geen bouwpakket. Een arts moet per definitie breder kijken dan de specifieke klacht. Hoofdpijn kan best duiden op nierziekte, vreemd gedrag kan voortkomen uit een tumor en rugpijn uit depressie.

Elk hoofdstuk in *Lijf en leed* begint met de beschrijving van een ziektegeval. Bijvoorbeeld meneer D. die al vijftien jaar last had van nekpijn. Het begon ooit met nekhernia. Die ging vanzelf over, maar de pijn bleef. Drie operaties hielpen niets en nog drie operaties in een privékliniek hielpen meneer D. alleen van veel geld af. Bij het academisch pijnteam bleek dat hij leed aan depressie. Toen die werd genezen, verdween ook de pijn. De oorzaak van de blijvende pijn zat niet in zijn nek, maar in zijn hersenen.

Lijf en leed is inzichtgevend, goed geschreven,

Jan van Gijn Lijf en leed Geneeskunde voor iedereen

ATLAS

boeiend, en – zoals de ondertitel al zegt – leesbaar voor iedereen. Sterk is dat Van Gijn ook zichzelf niet spaart. Hij schaamt zich er nog voor dat hij een man met dwarslaesie én doodswens ooit het advies gaf lekker boeken te gaan lezen. De man bleek alleen knutselen als hobby te hebben en nooit een boek aan te raken. Puntje van kritiek is dat Van Gijn wel heel veel wil vertellen. Al lezende leer je hoe de geneeskunde in elkaar zit, hoe lichaam en geest ondeelbaar zijn, wat de relatie is tussen ziekte en cultuur en welke rol de media spelen. Voor wie niet van plan is ooit een artikel over neurologisch onderzoek te publiceren is de uitgebreide uitleg over de *Journal Impact Factor* wellicht niet zo interessant. Voor hypochonders kan Van Gijns betoog tegen de preventieve MRI-scan daarentegen zeer nuttig zijn. (HELENE HUBERS)